

Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z Policją

**w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży
przestępczością i demoralizacją,
w szczególności narkomanią, alkoholizmem
i prostytutką.**

Podstawy prawne

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich

z dnia 26 października 1982 r. *(tekst jednolity Dz.U. 2002r. Nr 11, poz. 109)*

Art. 4. § 1.

Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, policji lub innego właściwego organu.

Art.4. § 2.

Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

Art. 4. § 3.

Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, **są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję** oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r.

Kodeks postępowania karnego. (tekst jednolity Dz. U. z dnia 4 sierpnia 1997 r.)

Art. 304. § 1.

Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa **ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek** zawiadomić o tym prokuraturę lub Policję.

§ 2.

Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, **są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuraturę lub Policję** oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Przestępstwa (czyny karalne) ścigane z urzędu

Przez pojęcie „ścigane z urzędu” należy rozumieć sytuacje, w której oskarżyciel publiczny lub Policja po otrzymaniu wiadomości o popełnieniu przestępstwa wszczyna postępowanie karne z własnej inicjatywy, niezależnie od woli pokrzywdzonego, a nawet wbrew jego woli

Przykłady przestępstw ściganych z urzędu:

- Udział w bójce lub pobiciu,
- Doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej,
- Znęcanie się,
- Podrabianie dokumentów,
- Kradzież,
- Rozbój, wymuszenie rozbójnicze

Przestępstwa (czyny karalne) ścigane na wniosek pokrzywdzonego:

W tym przypadku wszczęcie postępowania przez Policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. Pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne. W przypadku małoletniego wniosek składa przedstawiciel ustawowy.

Przykłady przestępstw ściganych na wniosek pokrzywdzonego:

- Zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy,
- Groźby karalne,
- Zgwałcenie

POSTĘPOWANIE

Jeżeli nieletni popełnił przestępstwo ścigane na wniosek, a pokrzywdzony odmawia złożenia wniosku o ściganie, Policja przekazuje zebrane materiały sprawy do Sądu Rodzinnego celem wszczęcia postępowania o demoralizację.

- Po powiadomieniu rodziców pokrzywdzonego o zaistniałym przestępstwie, w przypadku, gdy odmówią złożenia wniosku o ściganie sprawcy, należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawcy zdarzenia.
- Będą to środki przewidziane regulaminem szkoły.
- Natomiast gdy sprawca sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie, którego się dopuścił nosi normy postępującej demoralizacji, szkoła sporządza wystąpienie do sądu Rodzinnego lub Policji.

Przestępstwa (czyny karalne) ścigane z oskarżenia prywatnego:

Pokrzywdzony wnosi skargę bezpośrednio do Sądu, może też skorzystać z pomocy Policji, która na jego żądanie przyjmie taką skargę i w razie potrzeby zabezpieczy dowody, po czym skargę przesyła do właściwego sądu.

Przykłady przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego:

- Naruszenie nietykalności cielesnej (poprzez uderzenie, kopnięcie, popchnięcie, przewrócenie itp.),
- Zniesławienie,
- Zwyczajne i lekkie uszkodzenie ciała,
- Rozstrój zdrowia (14 do 7 dni),
- Zniewaga

POSTĘPOWANIE:

W przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego szkoła, niezależnie od woli pokrzywdzonego, sporządza pisemne wystąpienie do Sądu Rodzinnego w sprawie ucznia – nieletniego sprawcy czynu, który swoim zachowaniem wykazuje symptomy świadczące o zagrożeniu demoralizacją.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających,
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia,
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa

NAUCZYCIEL POWINIEN PODJAĆ NASTĘPUJĄCE KROKI

- zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków /odnotować godzinę zgłoszenia/,
- niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły,
- w miarę potrzeby zapewnić pomocy lekarskiej,
- ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia, sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły;
- jeżeli uczeń podaje świadków, w rozmowie z nimi uwiarygodnić informację,
- w rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne,
- nie nagłaśniać zdarzenia,
- w miarę możliwości, zatrzymać do czasu przybycia Policji sprawcę (ów) przestępstwa,
- nie należy zatrzymywać sprawcy „na siłę”,
- powiadomić rodziców ucznia-sprawcy,
- niezwłocznie powiadomić Policję w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest znana,
- zabezpieczyć ewentualne dowody przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazać je Policji.
- jeżeli sprawców jest kilku, w miarę możliwości należy ich umieścić w oddzielnych pomieszczeniach i pozostawić pod opieką nauczyciela.

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

NAUCZYCIEL POWINIEN PODJAĆ NASTĘPUJĄCE KROKI

- ofiarę należy odizolować od sprawcy /sprawców/,
- niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły,,
- udzielić pierwszej pomocy, wezwać lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń,
- udzielić wsparcia psychologicznego pokrzywdzonym, jeżeli sytuacja tego wymaga,
- powiadomić rodziców ucznia

Zawsze należy:

ODNOTOWAĆ PERSONALIA UCZESTNIKÓW I EWENTUALNYCH ŚWIADKÓW ZDARZENIA ORAZ UDOKUMENTOWAĆ PODJĘTE DZIAŁANIA

UWAGA!!!

Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji!

W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ KTÓRY, NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT, UŻYWA AKOHOŁU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI

NAUCZYCIEL POWINIEN PODJAĆ NASTĘPUJĄCE KROKI

- poinformować o stwierdzonym fakcie dyrektora szkoły, a także pedagoga/psychologa szkolnego i wychowawcę klasy.
- wezwać do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazać im uzyskaną informację,
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności,
- w przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązać ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, w rodziców zobowiązać do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
- w toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
- jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę do spraw nieletnich).
- w sytuacji gdy, szkoła wykorzystała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przyniosło oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub Policję.
- dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez wewnętrzny regulamin szkoły.

W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych,, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuraturę lub Policję.

W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW

NAUCZYCIEL POWINIEN PODJAĆ NASTĘPUJĄCE KROKI

- powiadamia o stwierdzonym fakcie dyrektora szkoły, a także pedagoga/psychologa szkolnego i wychowawcę klasy,
- odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie,
- wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udziela uczniowi pomocy medycznej.
- zawiadamia rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
- gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostawieniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom Policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
- w przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin).
- o fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
- jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym Policji lub sądu rodzinnego.
- spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust.1 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z późn. zmianami .
Należy o tym fakcie powiadomić Policję.

UWAGA!!!

Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, szkoła ma obowiązek powiadomienia o tym Policji lub sądu rodzinnego.

W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK

NAUCZYCIEL POWINIEN PODJAĆ NASTĘPUJĄCE KROKI

- zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji. Próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić okoliczności zdarzenia /m.in. do kogo znaleziona substancja należy/.
- powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły oraz przekazuje mu zabezpieczoną substancję i informuje go o dotychczasowych ustaleniach.
- dyrektor wzywa do szkoły Policję, której niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

UWAGA!!!

Ograniczenie się do zabezpieczenia narkotyku wyłącznie w ramach czynności wewnętrznych, przy braku powiadomienia Policji stanowi naruszenie art. 62 ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (posiadanie narkotyków).

W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK

NAUCZYCIEL POWINIEN PODJAĆ NASTĘPUJĄCE KROKI

- nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją.
- nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji. Próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
- nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
- o swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
- w przypadku gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
- jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatką z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

W PRZYPADKU, GDY POLICJA DOKONUJE ZATRZYMANIA NA TERENIE SZKOŁY

POINFORMOWANIE DYREKTORA SZKOŁY:

- funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową,
- policjant informuje dyrektora o przyczynie zatrzymania ucznia,
- dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.

SPROWADZENIE NIELETNIEGO:

- pedagog szkolny sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora,
- policjant informuje nieletniego o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą, np. przesłuchanie, okazanie.

POINFORMOWANIE RODZICÓW/OPIEKUNÓW PRAWNYCH DZIECKA:

- Policja informuje rodziców/opiekunów prawnych nieletniego o wykonywanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do miejsca pobytu dziecka, komendy, komisariatu, celem uczestniczenia w czynnościach;
- dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję.

PRZEKAZANIE DZIECKA RODZICOM LUB DYREKTOROWI:

- policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom/opiekunom prawnym,
- w przypadku, gdy czynności wykonywane były w obecności pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu Policja odwozi ich do szkoły lub do miejsca zamieszkania,
- w przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policyjnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców/opiekunów prawnych, dyrektora bądź pedagoga szkolnego.

METODY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z POLICJĄ

Koordinatorami współpracy powinni być:

- pedagog/psycholog szkolny
- policjant do spraw nieletnich i patologii właściwej jednostki Policji
- dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła/placówka.

Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści do spraw nieletnich i patologii oraz dzielnicowi powinni wspólnie ustalać wzajemne zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.

Współpraca szkoły z Policją powinna polegać w szczególności na:

- ❖ spotkaniach pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami do spraw nieletnich i patologii, podejmujących tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym,
- ❖ spotkaniach tematycznych młodzieży szkolnej z udziałem policjantów między innymi na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń,
- ❖ informowaniu Policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży
- ❖ udzielaniu przez Policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły,
- ❖ wspólnym – szkoły i policji – udziale w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganie demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- ❖ Zespół Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii
- ❖ Wydziału Prewencji
- ❖ Komendy Miejskiej Policji w Opolu
- ❖ tel. (077) 4223522, 4222576
- ❖ faks: (077) 4223574
- ❖ e-mail:profilaktyka.kmp@wp.pl